

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ เข้าเฝ้าฯ

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๘

ปีนี้นับว่าพวกเราได้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันดังที่ท่านเลขาธิการพระราชวัง ได้กล่าวเมื่อสักครู่ ว่าเป็นปีครบรอบถึง ๒๕ ปี ถ้าเป็นบุคคลรับราชการก็จะได้เหรียญพิเศษที่เขาเรียกกันว่าเหรียญคือ คือคือทำงานได้ถึงเช่นนี้ ก็ว่าเป็นเรื่องที่ชื่นชมยินดี งานที่ท่านนั้นถ้าเรียกโดยสรุปตามภาษาสมัยใหม่ เขาเรียกว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่ที่จริงก็คือให้คนทั้งหลายได้มีโอกาสเจริญเติบโต มีชีวิตที่มีสุขภาพแข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ ได้รับการศึกษา ฝึกอบรม สั่งสอน เพื่อให้มีความรู้และพัฒนาความสามารถ ทั้งคุณงามความดีที่จะปฏิบัติงานเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง ต่อญาติพี่น้อง ครอบครัว และต่อสังคม ตลอดจนถึงประเทศชาติ หรือทั้งโลก ถือว่านี่คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ถ้าจะคิดย้อนถึงตัวเองนั้นก็คิดว่า เกิดมาถ้าจะว่าไม่ดีก็คือเกิดเป็นเด็กที่ไม่แข็งแรง แต่ที่ได้รับการดูแลอย่างดีจนเติบโตมาสุขภาพดี ได้รับการศึกษาที่ดี จนเรียกว่ามีความรู้ในระดับหนึ่ง คิดว่าคนเรานั้นถ้าได้รับสิ่งต่างๆ มาอย่างมากมาย ก็ถือว่าเป็นส่วนที่ได้ คือคนอื่นเสีย ก็ที่มากดูแลให้ นั่น ถ้าทำมาถึงขั้นนี้แล้วไม่มีอะไรที่ตอบแทน เป็นงานขาออก หรืองานที่ปฏิบัติให้มีประโยชน์เจริญต่อเนื่องไปนั้น ก็เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม แต่ว่าจะทำอะไรที่จะให้ออกมา มีประโยชน์นั้น ถึงอย่างไรก็ตามคนเดียวไม่ได้ ก็จะมีส่วนที่ขาดตกบกพร่อง ไม่มีความสามารถพอ ตลอด ๒๕ ปี หรือว่าก่อนหน้านั้นก็ได้รับความช่วยเหลือจากท่านทั้งหลาย ทั้งที่อยู่ในที่นี้และไม่ได้มาในที่นี้ด้วย ให้สามารถทำได้ ทำให้รู้สึกตนเองเป็นคนมีคุณค่าและมีความสุขใจ และมีความสามารถเป็นอยู่ได้เป็นอย่างดี นี่เป็นสิ่งที่สำนึกระลึกอยู่ รู้สึกขอบคุณทุกๆ ท่านอยู่ทุกๆ วัน

สำหรับงานที่ท่านผ่านมาอย่างที่ท่านเลขาฯ พูดถึงและท่านผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนพูดถึง ๗ - ๘ โครงการอะไรอย่างนั้น ที่จริงแล้วนี่ก็คืองานที่ต้องอยู่กับชีวิตของคนไปหมดทุกแห่งทุกมุม อย่างตอนที่เริ่มทำนั้นก็เริ่มงาน ถือว่าด้านเกษตรก่อน เพราะว่าถึงจะ

ไม่เรียนเกษตรมา แต่ว่าได้ปฏิบัติงานในลักษณะแบบนี้มาตั้งแต่ก่อนหน้าี่มาหลายปี และมีบุคลากรที่รู้จักหรือคนรู้จักกันที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ก่อน และคิดว่าอย่างการเกษตรนี้ ก็คือการผลิตปัจจัยพื้นฐานต่างๆ เรื่องของอาหาร เรื่องของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ที่จะช่วยเหลือตัวเอง และอีกอย่างเป็นการก่อให้เกิดรายได้ของบุคคลด้วย

นอกจากพอทำการเกษตรแล้ว ขึ้นต่อไปที่ได้ปฏิบัติก็คือ เรื่องอาหาร โภชนาการและสุขภาพอนามัย โดยทั่วไป เรื่องของสุขภาพอนามัยเป็นเรื่องที่กว้างขวาง คือสุขภาพ ทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ เป็นเรื่องที่สำคัญ ต้องมีเรื่องอาหารการกินที่ถูกต้อง หรือการสร้างโอกาสให้ได้มีโอกาสรับการรักษาพยาบาลที่ถูกต้องเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย แต่ก่อนที่จะเจ็บไข้ได้ป่วยก็รักษาอนามัย ที่จริงก็ไม่ใช้เรื่องอาหารการกินแต่อย่างเดียว คลุมไปถึงเรื่องของการรักษาความสะอาด ทั้งส่วนบุคคล เคหสถานบ้านเรือน สิ่งแวดล้อมต่างๆ ไป ให้ดีให้เหมาะสม และการออกกำลังกายที่ถูกต้องโดยการทำการเกษตรที่กล่าวมาแล้วกับการเล่นกีฬาซึ่งเห็นว่าคุณค่าสำคัญ ได้ขอให้ทางกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนลองสำรวจดูว่าความต้องการในด้านของการกีฬานี้มีอะไร ไม่ใช่เฉพาะที่เห็นเมื่อสักครู่ ยังมีอีกหลายอย่างแต่อาจยกไม่ไหว เช่น โตะปิงปองนี่ก็สุดปัญญา อันนี้เป็นตัวอย่างเท่านั้น

เรื่องอนามัยนั้นเดิมก็ทำอยู่ในโรงเรียน ต่อมาในโรงเรียนคิดว่าทำได้พอสมควรแล้ว ก็ไปเด็กก่อนวัยเรียน หรือมารดา ทารก อย่างที่เราทำโครงการเพื่อให้ครอบคลุมถึงทันการณ ไปจนถึงผู้ที่จะตั้งครอบครัวในอนาคต คือในนักเรียนชั้นโต ก็ต้องให้เข้าใจเรื่องของสุขภาพอนามัยนี้ด้วย เป็นการเผยแพร่ความรู้ ความร่วมมือกันระหว่างบุคคลที่ปฏิบัติงานและผู้ที่จะได้รับประโยชน์ เช่น ชาวบ้าน เกษตรกร อะไรต่างๆ นี้อมา พอถึงเรื่องการศึกษาซึ่งถือเป็นเรื่องใหญ่มากอย่างหนึ่ง เท่าที่เดินมานี้เป้าหมายเมื่อสมัย ๒๕ ปี มาแล้ว หลักก็คือรู้หนังสือ อ่านออกเขียนได้ เป็นการศึกษาขั้นระดับพื้นฐาน ซึ่งในการปฏิบัติงานแบบนี้ท่านที่เป็นครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ก็คงพอจะทราบที่ไม่ใช่เรื่องง่าย เท่าที่มีโอกาสได้เห็น

นอกจากที่เมืองไทยแล้ว อย่างที่เพิ่งกลับมาจากเมืองจีน เมืองคาซัคสถาน เมืองอุซเบกิสถาน ก็มีปัญหาเรื่องการศึกษาอย่างหนึ่ง คือเรื่องของการใช้ภาษา อย่างเมืองไทยก็ยังมีบุคคลที่ใช้ภาษาอื่นนอกจากภาษาไทย นับว่าน้อยกว่าประเทศที่กล่าวมาข้างต้นนั้น อย่างที่เราไปพบนั้น เขาก็จะมีภาษาต่างๆ ซึ่งยังจำชื่อภาษาไม่ได้เลย เยอะแยะมาก เป็นภาษาพื้นเมืองที่พูดกันในครอบครัว และภาษาที่นักเรียนต้องเรียน คือภาษากลางของประเทศนั้นๆ ซึ่งถ้าในแอฟริกา ก็เป็นภาษาแอฟริกาอย่างหนึ่ง ในประเทศคาซัคสถานก็ภาษาคาซัค ภาษาในอุซเบกิสถานก็ภาษาอุซเบก เขาเรียกอย่างนั้น ซึ่งพอเอาเข้าจริงแล้วก็จะมีคนที่พูดภาษาอื่นเพื่อจะให้อ่านในขบวนการนั้น ที่อุซเบกิสถานและที่คาซัคสถานก็ต้องใช้ภาษารัสเซีย ซึ่งเป็นภาษากลางของในท้องถิ่นนั้น เพราะเวลาไปนี่ก็ต้องมีล่าม ซึ่งไม่ใช่ล่ามคาซัค ล่ามอุซเบก เป็น

ล่ามภาษารัสเซีย ก็สื่อสารกับทุกคนที่ได้พบได้ แต่ว่ามีคนมากกระซิบบอกว่า ฉันทันทีจริงๆ แล้ว ไม่ใช่เป็นคนอุซเบกหรือต้องพูดภาษาทาจิก ซึ่งมีประเทศทาจิกิสถานอยู่อีกประเทศหนึ่งซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านกัน แต่ว่าพอดีที่อยู่เขาอยู่ในอุซเบกิสถานก็เรียนภาษาทาจิก ภาษาอุซเบก ภาษารัสเซีย แล้วผู้ที่จะเรียนสูงต่อไปก็เรียนภาษาอังกฤษด้วย เพื่อการสื่อสารในโลกต่อไป เพราะฉะนั้นคนหนึ่งนี่อย่างน้อยก็สี่ห้าภาษา หรือภาษาเผ่าที่อยู่ใกล้ๆ กัน เพราะฉะนั้นก็เป็นลักษณะเดียวกัน คือเป็นปัญหาว่าเวลาเรียน อย่างในเมืองจีนก็เจอพวกที่พูดภาษาอุยกู ก็ไปถามว่าเขาเรียนอะไร ครูบางคนก็เจอที่โรงเรียนก็พูดภาษาจีนไม่ได้ พูดได้แต่ภาษาอุยกู นี่ก็เป็นปัญหาของรัฐบาลจีนที่พยายามให้ทุกคนรู้ภาษาจีนเพื่อการติดต่อสื่อสารกัน ชั้นประถมปรากฏว่า ป.๑ ป.๒ ป.๓ ก็สอนภาษาอุยกู ซึ่งบางทีบางภาษาเหล่านี้ก็ไม่ได้คล้ายๆ อะไรกันเลย แต่ว่าเนื้อหาที่เรียนเลข เรียนวิชาการต่างๆ ภาษาเหมือนไปให้เขาแปลให้ที่เมืองจีนว่าที่เขียนบนกระดาน แล้วหัดอ่านนี่อะไร เขียนใบลา เหมือนเราเรียนตอนเด็กๆ เขียนด้วยข้าพเจ้า พ่อ แม่ วันนี้พ่อแม่ข้าพเจ้าต้องออกไปธุระข้างนอก เพราะฉะนั้นต้องขอลาอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงน้องสักครึ่งวันก็มีเหมือนๆ กันหมด เป็นปัญหาที่พวกเราก็ประสบในการให้การศึกษาให้เท่าเทียม แต่ก็ถามเขาบอกว่าทำไมไม่สอนภาษาเหล่านี้ไปเลย เขาก็บอกว่าพอถึงในชั้นสูงขึ้นมา ภาษาเหล่านี้ไม่มีศัพท์ทางเทคนิคที่พอที่จะถ่ายทอดวิชาการระดับสูง ก็ไปสอนเป็นรัสเซีย เป็นจีน เป็นอะไรอย่างนั้นไป ยิ่งต่อไปถ้าจะต้องอ่านตำรับตำราต่างประเทศ ก็ไปภาษาอื่นลงไปอีก นี่ก็เป็นเรื่องหนึ่ง

เรื่องความรู้นั้นก็อยู่ที่ครู ถึงได้เชิญครูทุกท่านมาสัมมนาอบรม เพื่อให้ทราบอย่างหนึ่งคือ ระบบ ระบบของบ้านเมือง อย่างระบบการศึกษาในปีสองปีนี่เปลี่ยนไปมาก ทุกคนก็ต้องพยายามทำตัวให้เข้ากับมาตรฐานที่ทั่วไป คือทั้งประเทศเขาตั้งขึ้น ต่อไปก็คือสากล ในโลกนี้เขาตั้งขึ้นก็ต้องมีความรู้ อีกอย่างหนึ่งวิชาการต่างๆ มันอกงเยเพิ่มพูนขึ้น เราเคยเรียนจบมาเรียนฝึกหัดครู เรียนวิชาต่างๆ ก็ยังต้องเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ

ปัจจุบันนี้ทั้งครูและนักเรียน อาจจะมีส่วนโชคร้ายและโชคดี โชคร้ายก็คือเหนื่อยเรียนอะไรใหม่ๆ ในอัตราความเร่งที่สูงขึ้นๆ แต่ในขณะเดียวกันก็โชคดีที่มีสื่อต่างๆ อย่างแต่ก่อนนี้ คอมพิวเตอร์ก็ไม่เคยมีใช้ เรียนจบแล้วถึงได้มี แล้วก็ทีวี หรือว่าพวกวิดีโอไม่เคยมีใช้มาตอนที่เรียน ก็คงจะเหมือนกับหลายๆ ท่านในที่นี้ พวกเครื่องศตวรรษขึ้นไปด้วยกัน นี่บางคนมากกว่าอีก ส่วนใหญ่มากกว่า ในห้องนี่เป็นอย่างนั้นอยู่ แต่ว่ายังเป็นครูต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ หรือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมอะไรต่างๆ ก็ไม่ใช่ว่าขอเอาของเก่าๆ มาส่งเสริมเขา ต้องมีสิ่งแปลกใหม่ที่ต้องทำให้เหนื่อยและต้องเรียนรู้ตลอดเวลา แต่ว่าถ้าชอบอาจจะไม่เหนื่อยและก็ตื่นเต้นดี นี่ก็เป็นเรื่องของครู นี่ก็เป็นเหตุให้โครงการต่างๆ ออก สุขภาพอนามัย ไอโอดีน ธาตุเหล็ก และอื่นๆ ก็อาจจะเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ อย่างการศึกษา ถึงได้ใช้ในการทดลองทางไกล

ก็ได้ผล นึกก็ค่อยๆ ขยาย ปัจจุบันนี้ที่บอกไว้เมื่อคราวประชุมครั้งที่แล้วว่าลองทำปฏิบัติงานทำอะไรก็ลองทำบันทึกดู เดี่ยวนี้ตามโรงเรียนเขาก็ให้บันทึก เพราะว่าจะได้เป็นประโยชน์กับตัวเอง ทำให้ตัวเองนึกออก กับอีกอย่างหนึ่งคือคุณครูที่อยู่ในที่นี้หรือบุคคลต่างๆ ที่ปฏิบัติงานล้วนแต่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมานาน เพราะว่าสิ่งที่เราทำเรารู้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลคนอื่นอย่างมากมาย ช่วยคนอื่นก็เป็นการถือว่าทำบุญเป็นประโยชน์ เหมือนในโครงการของเราที่ทำอยู่ที่จริงก็ไปขยายผลในประเทศลาว ในประเทศเขมร และประเทศพม่า อย่างพม่า เขามาดูงานของเรา แล้วเขาไปขยายผลเองเกือบทุกจังหวัดแล้ว เป็นลักษณะบางอย่างเขาก็ไม่เหมือน บางอย่างเขาก็ทำ คือได้แนวคิดจากที่เราทำ

เท่าที่ผ่านมาได้มีโอกาสไปช่วยการศึกษาผู้ลี้ภัย ไปทำที่แอฟริกา เลยไปประเทศแทนซาเนีย ประเทศแทนซาเนียอดีตเคยอยู่กับอังกฤษ เพราะฉะนั้น แต่เดี๋ยวนี้คนพูดอังกฤษก็อาจจะไม่มาก เขามีพูดภาษาอะไรก็ไม่รู้ เรียกลี้ภัยไปแล้ว คนน่าจะพูดอังกฤษ แต่พวกที่อพยพมาข้ามทะเลสาบใหญ่ มาจากคองโก มาจากบุรุนดี ล้วนแต่เป็นประเทศที่ภาษาพื้นฐานคือภาษาฝรั่งเศส เขามีองค์การหน่วยงานที่ไปทำด้วย เขาก็ต้องการที่จะเผยแพร่ คือไปทำให้บุคคลเหล่านี้มีโอกาสที่จะศึกษาในระดับมัธยมศึกษา หรือเขาเรียกว่าหลังประถมศึกษา ซึ่งก็ลำบาก เพราะประเทศเจ้าของบ้านเป็นประเทศที่ยังอยู่ในสถานะที่ค่อนข้างลำบาก แล้วก็ไปทำ แล้วเขาพยายามที่จะให้ประเทศที่เป็นประเทศเจ้าของบ้านเดิม อย่างเช่นประเทศคองโก สาธารณรัฐบุรุนดี ให้ประกาศนียบัตรได้ ถ้าเหตุการณ์สงบแล้วกลับไปบ้านเมืองก็สามารถเรียนต่อทำงานต่อได้เป็นปกติ มีหน่วยงานข้างนอกได้ประกาศนียบัตรจากทางประเทศที่เขารับรองวิทยฐานะแล้วก็ยุ่งยากทีเดียว ที่ได้ไปเห็นแล้วหลายๆ อย่าง ใช้ความรู้จากที่ทำงานที่นี้ไปให้ความเห็นอะไรต่างๆ เป็นประโยชน์กับเขาได้ เช่น เขาจะอ่อนทางด้านการพัฒนา พวกแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อย่างที่พวกเราเห็นเป็นของกล้วยๆ เช่น กล้วยทับ กล้วยตาก อะไรอย่างนี้ก็ไม่เคยทำ ก็เก็บเอาเลย ไปแนะนำได้ ก็ติดเอาของกลุ่มแม่บ้านนี้แหละที่เราธรรมดาๆ มีเต็มหมด เขาก็ไปเอร็ดอรร้อยกัน อย่างวิชาการนี่ก็ไม่ใช้วิชาหนังสือ นักเรียนที่เรียนมานี้ถ้าขยันหมั่นเพียรแล้วก็ได้เรียนกันถึงปริญญาตรีปริญญาโทกัน จากโรงเรียนตชด. นี้ก็มีหลายราย แล้วได้ประกอบอาชีพที่มั่นคง ทั้งอาชีพรับราชการ อาชีพรับจ้าง เป็นบริษัทห้างร้านหรืออะไรต่างๆ หรือทำงานอิสระอย่างที่ว่าราชการกำลังพยายามส่งเสริมอยู่ อย่างเราจะทำงานอิสระได้ ก็ต้องมีความรู้หลายๆ อย่างในระหว่างที่เป็นนักเรียนจึงให้ทำเองลงมือเองด้วยมือ และนอกจากทำงานนั้นได้แล้ว ต้องรู้จักการประกอบการถึงได้ไปเน้นการทำสหกรณ์ ไปเน้นการทำบัญชี การประชุมอะไรต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำงานในอนาคต สำหรับผู้ที่ช่วยเหลือกันนั้นนอกจากทางหน่วยงานราชการที่ช่วยมากแล้ว ก็มีเอกชนต่างๆ ซึ่งมีทั้งบุคคลทำเป็นเรื่องส่วนตัว หรือทำในนามของหน่วยงาน ในนามของบริษัทห้างร้านต่างๆ

ในนี้มีทั้งบริษัทห้างร้าน หน่วยงานและบุคคล เอกชน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาช่วย บางทีคุยๆ พอเขารู้เรื่องว่าเราทำอะไรกัน อย่างล่าสุดนี้ไปคุยกับบริษัทแห่งหนึ่งซึ่งเขามาหา ได้เล่าเรื่องนี้ให้เขาฟังเขาก็แจ้งความจำนงว่าอยากจะช่วยในถิ่นทุรกันดาร เขาเป็นบริษัทผลิตยา ผลิตยามาลาเรียด้วย เลยบอกไปว่าถ้าอย่างนั้นก็ขอให้ช่วยสนับสนุนโรงเรียนในแหล่งที่มีมาลาเรียเยอะๆ ในบ้านเรา เขาก็ดูจะสนใจ แต่ว่าถ้าอยู่เฉยๆ ก็อาจจะไม่ได้ ต้องเขียนมาเป็นโครงการ โครงสร้าง อะไรต่างๆ เป็นข้อเสนอว่า เรามีอย่างไรใช้ค่าใช้จ่ายสักเท่าไร ประมาณนี้และคนที่ได้ประโยชน์เท่าไร ถ้าไม่มีของพวกนี้เขาก็ไม่มีจิตศรัทธา อย่างหอมที่เคยส่งไปก็ถ่ายรูปผลงานแล้วส่งไปให้เขาดูว่าพอได้ทำแล้วออกมาเป็นอย่างไร เลยให้ใหญ่เลยให้เพิ่ม เขาปลื้มใจ ภูมิใจที่ได้มีโอกาส มีส่วนร่วมกับงานเหล่านี้ คิดว่าพวกเราก็ได้ทำอะไที่เป็นผลเป็นประโยชน์ทำให้เกิดความสบายใจ มีความสุขใจในการที่ได้ทำ หวังว่าทุกๆ ท่าน ทั้งครู ทั้งนักเรียน ทั้งผู้สนับสนุนในด้านต่างๆ ทั้งหน่วยราชการ ในส่วนตัว คงจะประสบความสำเร็จ สุข ความเจริญ ความก้าวหน้าอย่างที่ประสงค์ ยังมีงานอะไรต่างๆ มากมาย ทั้งงานตามระยะยาว และงานที่ปัจจุบันทันด่วน

เมื่อปีที่แล้วได้ไปร่วมกับองค์การที่เรียกว่า World Food Program โครงการอาหารโลก ซึ่งแยกออกจากโครงการอาหารและการเกษตร แต่ว่าก็เป็นหน่วยงานเฉพาะซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงโรม คือเวลาหน่วยงานเหล่านี้เขาเชิญมาให้ไปร่วมงานกับเขา เขาก็พูดแนะนำนิดหน่อยว่าหน้าที่ก็คือหาสตางค์ให้เขาทำโครงการ ก็บอกเขาเลยสตางค์คงจะหาไม่ได้ เพราะว่าถ้าหาได้ก็คงเอาเองไม่ไปให้เขาเพราะว่าเรามีอะไรทำตั้งเยอะแยะ อย่างไปถึงคนที่อยู่ที่นี้ก็เอาเงินมาให้ด้วย แต่ว่าถ้าจะทำก็เป็นการให้เงินอยู่ดี ก็คงจะมีทีมงานตัวเองไปดู ถ้าจะให้ใช้ที่ไหนทีมงานก็ไปช่วยได้ โดยการที่ว่าคงไม่ไปเรียกไปร้องกับเขา ก็ทำเองก็เท่ากับบริจาคเหมือนกัน ถ้าจะทำก็กำลังเตรียมงานอะไรต่างๆ หรือกับยูเนสโกก็เหมือนกัน ซึ่งเขาก็เห็นว่าเรามีประสบการณ์ในด้านของการช่วยเหลือคนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร หรือมีวัฒนธรรมที่พิเศษต่างกว่าวัฒนธรรมหรือความเป็นอยู่ของคนหมู่มาก ซึ่งจริงๆ แล้ว วัฒนธรรมหรือความรู้พวกนี้เป็นของที่มีค่าที่บรรพบุรุษให้ไว้ เพื่อให้คนอยู่ได้ในสภาพของตัว ในสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของตัว เป็นความรู้ที่มีคุณค่า ต้องการที่จะอนุรักษ์รักษาสอนนี้ไว้ เพื่อที่จะใช้มาดัดแปลงปรับปรุงให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ซึ่งอย่างที่ไปนี้ก็ได้เห็นว่า ในส่วนที่เขาพัฒนาเวลานี้ พอดีสนใจโครงการที่เขาพัฒนาทะเลอาราน ซึ่งเป็นประเทศที่มีประเทศต่างๆ ๕ ประเทศล้อมรอบ ขณะนี้ทะเลเกือบจะไม่เหลือเลย ยังมีทะเลสาบอีกแห่งหนึ่งที่เมืองจีนไม่มีน้ำเลย เหตุที่ไม่มีน้ำเพราะว่านโยบายของรัฐในสมัยหนึ่งต้องการที่จะผันน้ำออกจากบริเวณนั้นไปใช้ในการเกษตรอย่างขนาดหนัก คือทำให้มากๆ เพื่อการพาณิชย์ ปลูกพืช

ที่ใช้น้ำมาก เพราะฉะนั้นน้ำที่จะไหลต่อไป ไปลงทะเลสาบนั้นก็จะมีน้อยลง เลยแห้งหมดไป เป็นผลกับสัตว์ต่างๆ ที่อยู่ใต้น้ำ สัตว์น้ำ สภาพทางการเกษตรที่มีเกลือขึ้นมา ยุ้งกันไปอีกเยอะแยะ เพราะฉะนั้นเป็นเรื่องที่เราจะต้องรู้ต่อๆ กันไปเรื่อยๆ

ในโอกาสนี้ขอขอบคุณทุกท่านๆ อีกครั้งหนึ่ง และขอให้ท่านได้รับสิ่งที่ต้องการทุกๆ ประการ

